

ПРОДУКТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СВИНЕЙ ВЕЛИКОЇ БІЛОЇ ПОРОДИ ОДЕСЬКОЇ ПОПУЛЯЦІЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ЧАСТКИ КРОВІ ЗА ЗАРУБІЖНИМИ ГЕНОТИПАМИ

*Р. Л. Сусол, кандидат сільськогосподарських наук
Одеський державний аграрний університет*

Свині ВБП, незалежно від свого походження, мали високі показники репродуктивних, відгодівельних, забійних та м'ясних якостей, а використання свиней зарубіжної селекції сприяє покращенню переважно відгодівельних та м'ясних якостей, що свідчить про доцільність використання генотипів ВБП англійської, французької селекції при створенні заводського типу «Причорноморський» з покращеними м'ясними якостями в Одеському регіоні.

Репродуктивні, відгодівельні, м'ясні якості, свині, велика біла порода, заводський тип, частки крові, вітчизняна та зарубіжна селекція.

Розробка і застосування сучасних методів селекції, з огляду на сучасні економічні фактори, – важливі наукові й виробничо-господарські завдання, розв'язання яких спрямоване на підвищення ефективності виробництва продукції свинарства [1, 3–4].

Для підвищення ефективності виробництва, виробники продукції свинарства на сучасному етапі широко використовують зарубіжні генотипи тварин. Свині закордонної селекції забезпечують високу рентабельність виробництва свинини за умови відповідного рівня їх годівлі та утримання, проте, за необхідності припинення постійної залежності нашої держави від імпорту селекційного матеріалу та неможливості постійного забезпечення тваринам зарубіжної селекції належних умов годівлі та утримання, постає актуальне питання поліпшення власних вітчизняних порід [6].

У зв'язку з тим, що свині великої білої породи вітчизняної селекції відстають за кількісними показниками м'ясних якостей і зважаючи на попит внутрішнього ринку, постала необхідність поліпшувати м'ясні якості свиней цієї породи шляхом не тільки селекції місцевих генотипів, але також із використанням тварин цієї породи зарубіжної селекції – створенням спеціалізованих ліній, заводських, внутрішньопородних типів. Тому актуальним є питання вивчення продуктивних якостей свиней заводського типу УВБ-3 «Причорноморський» [2].

Мета досліджень – комплексне визначення продуктивних характеристик свиней ВБП із поліпшеними м'ясними якостями заводського типу «Причорноморський», що створюється в умовах Одеського регіону.

Матеріали та методи досліджень. Для вивчення показників продуктивних якостей було сформовано 6 груп тварин ВБП заводського типу «Причорноморський», що у процесі створення з різними частками крові за зарубіжною селекцією. Загальна схема дослідю наведена у табл. 1. Піддослідне поголів'я належало СК «Шаболат» Білгород-Дністровського району Одеської області.

1. Загальна схема дослідю

Групи тварин	Частка крові за зарубіжною селекцією	Репродуктивні показники					
		При опоросі		У 60-денному віці			
		багато-плідність, гол.	велико-плідність, кг	кількість, гол.	маса гнізда, кг	середня маса 1 гол., кг	збереженість, %
I	100%УВБ	Відгодівельні ознаки молодняку					
II	6,25%АВБ	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів		Середньодобовий приріст, г		Витрати кормів на, кг/ 1 кг приросту	
III	12,5%АВБ						
IV	25%АВБ	Забійні та м'ясні якості молодняку свиней ВБП різного походження					
V	25%ФВБ	Довжина напівтуші, см	Товщина шпикю, мм	Маса окосту, кг	Площа «м'язового вічка»	Вміст м'яса, %	
VI	50%ФВБ						

Примітка: УВБ – українська велика біла;
 АВБ – англійська велика біла;
 ФВБ – французька велика біла.

У процесі дослідю проводили годівлю тварин згідно із зоотехнічними нормами ВІТу з урахуванням віку та живої маси. Тип годівлі концентратний з використанням кормів власного виробництва, закуплених білкових інгредієнтів промислового виробництва. Параметри мікроклімату та утримання встановлювали відповідно до прийнятих санітарно-гігієнічних та зоотехнічних норм.

Показники відтворювальних, відгодівельних, забійних і м'ясних якостей свиней визначали за загальноприйнятими методиками [5].

Біометричне опрацювання даних проводили методом варіаційної статистики за М. О. Плохинським (1969) із використанням персональних комп'ютерів та пакетів прикладного програмного забезпечення MS OFFICE 2010 та STATISTICA V.5.5.

Результати досліджень. Стадо свиней СК «Шаболат» формували тваринами у 70–80 роках ХХ ст. з кращого племзаводу колишнього СРСР – «Ніконовське» Московської області за лініями Драчуна, Дельфіна, Свата, Соперника, свинок – із генеалогічних родин Волшебниці, Тайги, Реклами, Ясочки, Чорної Птички, Герані. За іншими етапами селекції завозили кнурців із племзаводів України – «Прогрес», навчгоспу ім. Трофімова ОСГІ Одеської області (використовували м'ясні генотипи ліній Кінга, Нікола ще у 80-х роках ХХ ст.), «Степове», «Вирішальний», «Чутово» Полтавської області з генотипами від поєднання з тваринами великої білої породи естонської

селекції та підвищеними м'ясними якостями з ліній Вілгаса, Веста, Альпине, Славутича, Фаста та з п/з «Літінський», «Україна» Вінницької області. Завозили племінних кнурців англійської селекції з племінного заводу «Степной» Запорізької області. Стадо СК «Шаболат» останніми роками поповнювали кнурцями з ліній, вирощених переважно від власного стада і з племзаводів «Прогрес» та ім. О. В. Трофімова (які на сьогодні припинили своє існування як племінні господарства). Генофонд свиней СК «Шаболат» став єдиним центром кращого селекційного матеріалу вітчизняної селекції Одеського регіону, формуючи збагачений сучасний генофонд із підвищеними м'ясними якостями зі значним генетичним різноманіттям та забезпечуючи прояв внутрішньопородного гетерозису при підборі батьківських пар за репродуктивними й відгодівельними якостями тварин.

ПР СК «Шаболат» є одним із базових господарств у створенні нового селекційного досягнення Одещини – заводського типу у великій білій породі – «Причорноморський», що є складовою УВБ-3 із поліпшеними м'ясними якостями. Починаючи з 90-х років минулого століття, у ПЗ «Шаболат» було завезено генотипи великої білої породи з «частками крові» у кросах англійської селекції РІС із ПЗ «Прогрес-Агро» Ізмаїльського району Одеської області. Крім того, стадо свиней збагачено генами свиней великої білої породи французької селекції «France Hybrides» та «Nucleus» через СП «Дністро-Гібрид» і ТОВ «Агропрайм Холдинг» Одеської області.

Оцінка репродуктивних ознак свиноматок ВБП заводського типу «Причорноморський», що у процесі створення, свідчить про наявність певних відмінностей між тваринами з різною «часткою крові» за зарубіжною селекцією (II–VI групи), порівняно з I групою вітчизняної селекції (табл. 2).

2. Репродуктивні показники свиней ВБП різного походження

Групи тварин	Репродуктивні показники					
	При опоросі		У 60-денному віці			
	багато-плідність, гол.	велико-плідність, кг	кількість, гол.	маса гнізда, кг	середня маса 1 гол., кг	збереженість, %
I	11,74±0,23	1,34±0,02	9,47±0,13	168,78±2,51	17,93±0,19	83,04±1,29
II	11,57±0,24	1,39±0,02	9,63±0,18	179,88±3,21	18,68±0,23	84,70±1,60
III	11,19±0,45	1,38±0,02	9,13±0,25	170,13±5,18	18,64±0,34	84,94±2,98
IV	11,11±0,42	1,41±0,02	9,55±0,34	178,11±7,94	18,65±0,59	86,78±3,86
V	11,44±0,37	1,39±0,03	9,73±0,29	184,08±5,79	18,92±0,34	86,19±2,15
VI	12,22±0,55	1,42±0,04	9,87±0,31	187,38±5,56	19,10±0,40	83,60±2,72

Примітка: * - P<0,05; ** - P<0,01; *** - P<0,001.

Свиноматки вітчизняної селекції відзначалися тенденцією до переваги за багатоплідністю (11,74 гол.), порівняно з матками з різними «частками крові» за зарубіжною селекцією II–V груп (11,11–11,57 гол.), проте поступалися за цим показником маткам VI дослідної групи, де багатоплідність була найвищою (12,22 гол.). За більшістю інших врахованих показників – великоплідністю, а при відлученні (кількість поросят, маса гнізда, середня

жива маса 1 поросяти та збереженість поросят) свиноматки II–VI дослідних груп мали перевагу над матками контрольної групи. Виняток становили матки III дослідної групи, які за показником кількості поросят при відлученні поступалися маткам контрольної групи.

Аналіз відгодівельних ознак молодняку свиней різного походження (табл. 3) показав, що за рахунок підвищених показників середньодобових приростів у молодняку II–VI дослідних груп вік досягнення живої маси 100 кг та витрати корму на 1 кг приросту були меншими. Так, молодняк II–VI дослідних груп живої маси 100 кг досягав на 7,08–11,49 дня або на 3,84–6,23% раніше, ніж молодняк I контрольної групи вітчизняної селекції за рахунок вищих значень середньодобових приростів на 28,16–52,91 г або на 4,23–7,95%. За витратами корму перевага на 0,13–0,29 кг або на 3,92–8,74% була також на боці молодняку II–VI дослідних груп проти молодняку I контрольної групи вітчизняної селекції. Аналіз забійних та м'ясних якостей молодняку свиней різного походження (табл. 4) показав, що «прилиття крові» ВБП зарубіжної селекції не вплинуло на довжину напівтуші, оскільки різниця між групами є недостовірною, проте показники товщини шпигу над 6–7-м грудними хребцями, маси окосту, площі «м'язового вічка», вмісту м'яса в туші були значно кращими (бажаними, що відповідають вимогам сучасних м'ясних генотипів свиней) у тварин II–VI дослідних груп.

3. Відгодівельні ознаки молодняку свиней ВБП різного походження (n=12)

Групи тварин	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	Середньодобовий приріст, г	Витрати кормів на, кг/ 1 кг приросту
I	184,58±2,04	664,92±11,00	3,32±0,03
II	177,50±1,88*	693,08±11,49	3,19±0,04*
III	177,16±1,96*	696,42±11,63	3,15±0,03**
IV	176,91±1,92*	701,00±11,84*	3,09±0,03***
V	174,18±2,07**	712,17±12,13**	3,07±0,04***
VI	173,09±2,39***	717,83±12,33**	3,03±0,03***

Примітка: * - P<0,05; ** - P<0,01; *** - P<0,001.

4. Забійні та м'ясні якості молодняку свиней ВБП різного походження (n=3)

Групи тварин	Довжина напівтуші, см	Товщина шпигу над 6–7-м гр. хреб., мм	Маса окосту, кг	Площа «м'язового вічка»	Вміст м'яса, %
I	95,66±0,33	27,33±1,45	10,60±0,30	34,67±1,40	59,00±1,15
II	96,33±0,33	25,33±0,33	11,16±0,16	37,33±0,88	60,00±0,57
III	96,66±0,33	23,66±0,88	11,66±0,33	38,33±1,85	60,67±0,88
IV	96,00±0,57	22,00±1,52	11,83±0,16*	39,00±1,73	61,00±0,58
V	96,66±0,33	20,66±1,85*	12,10±0,20*	44,67±1,45**	61,67±0,88
VI	96,66±0,66	19,33±1,76*	12,23±0,23*	45,66±1,20**	62,00±0,57

Примітка: * - P<0,05; ** - P<0,01; *** - P<0,001.

Проведеними комплексними дослідженнями встановлено достатньо високий рівень репродуктивних, відгодівельних, м'ясних якостей свиней ВБП із покращеними м'ясними якостями Одеської популяції заводського типу «Причорноморський», що створюється.

Висновки

1. У цілому свині ВБП, незалежно від свого походження, мали високі показники репродуктивних, відгодівельних, забійних та м'ясних якостей.

2. Використання свиней зарубіжної селекції сприяє покращенню переважно відгодівельних та м'ясних якостей, що свідчить про доцільність використання генотипів ВБП англійської, французької селекції при створенні заводського типу «Причорноморський» із покращеними м'ясними якостями, що створюється в Одеському регіоні.

3. Перспектива подальших досліджень полягає у консолідації даного заводського типу та завершенні підготовки відповідних документів, їх подання для визнання нового селекційного досягнення Одеського регіону на рівні держави.

Список літератури

1. Агапова Е. М. Эффективность селекции заводских линий свиней по откормочным и мясным качествам в племзаводе колхоза «Прогресс» Измаильского района Одесской области / Е. М. Агапова // Тезисы докладов научно-технической конференции «Пути улучшения ведения животноводства и повышения качества продукции». – Одесса, 1982. – С. 7–8.

2. Березовський М. Д. Створення внутріпородних заводських типів свиней у великій білій породі з покращеними м'ясними якостями / М. Д. Березовський, Л. П. Гришина, А. А. Гетья [та ін.] // Свинарство. – Полтава, 2009. – Вип. 57. – С.15–25.

3. Гетья А. А. Організація селекційного процесу в сучасному свинарстві / А. А. Гетья. – Полтава : Полтавський літератор, 2009. – 192 с.

4. Коваленко В. П. Сучасні концепції підвищення відтворювальної здатності свиней / В. П. Коваленко, В. Г. Пелих // Вісник Полтавської державної академії. – 2000. – № 2. – С. 35–38.

5. Сучасні методики досліджень у свинарстві / [В. П. Рибалко, М. Д. Березовський, Г. А. Богданов та ін.]. – Полтава : ІС УААН, 2005. – 228 с.

6. Топіха В. С. Использование зарубежного генофонда свиней в условиях южного региона Украины / В. С. Топіха, С. В. Григорьев // Науковий вісник «Асканія Нова». – 2013. – Вип.6. – С. 236–244.

Свині КБП, незалежно від свого походження, характеризувались високими показателями репродуктивних, откормочних, убійних, м'ясних якостей, а використання свиней зарубіжної селекції сприяє визначеному покращенню откормочних і м'ясних якостей, що свідчить про доцільність використання генотипів КБП англійської, французької селекції при створенні заводського типу «Причорноморський» з покращеними м'ясними якостями в Одеському регіоні.

Репродуктивні, откормочні, м'ясні якості, свинки, крупна біла порода, заводський тип, доли крові, українська, зарубіжна селекція.

Clear effects of within-litter birth weight on the reproductive performance can be traced in Odessa population of the LW sows with improved meat quality traits that belong to the developing Black Sea breed. For example, M type gilts with the lowest-birth-weight piglets, classified by their within-litter birth weights, tend to have higher prolificacy; however, the survival rate is lower for piglets from such first-parity sows that it is likely to be due to lower within-litter birth weights and their variations. Sows, which are classified as M^0 and M^+ types by their within-litter birth weight variation, tend to have more weaned piglets produced; higher litter weaning weights and a significant advantage in the average pig weaning weights.

Within-litter birth weight, reproductive, fattening performance, sows, breed type, selection, types of classification.